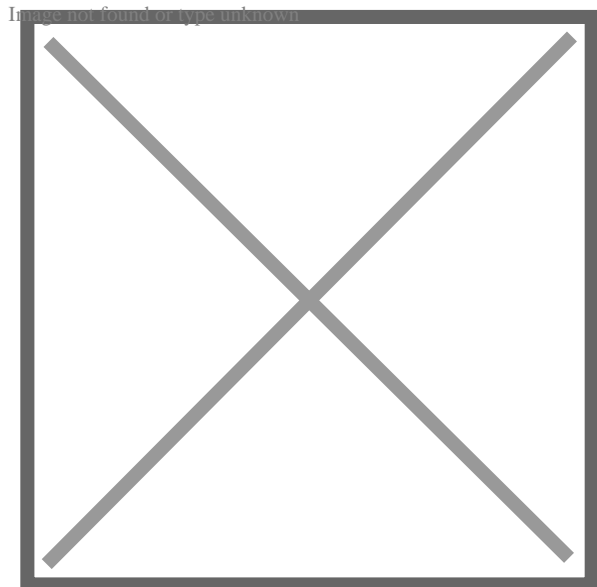

poniedziałek, 01.01.2024

Matki Bożej Rodzicielki - 1 stycznia

Poświęcenie Maryi pierwszego dnia rozpoczynającego się roku ma także inne znaczenie. Matka Jezusa zostaje ukazana ludziom jako najdoskonalsze stworzenie, a zarazem jako pierwsza z tych, którzy skorzystali z darów Chrystusa. Pragnienie zaakcentowania specjalnego wspomnienia Matki Bożej zrodziło się już w starożytności chrześcijańskiej. Kościół zachodni już w VII wieku wyznaczył w tym celu dzień 1 stycznia.

Uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki Maryi to najstarsze maryjne święto. Do liturgii Kościoła wprowadził je dość późno papież Pius XI w roku 1931 na pamiątkę 1500. rocznicy soboru w Efezie (431). Pius XI wyznaczył na coroczną pamiątkę tego święta dzień 11 października. Reforma liturgiczna w roku 1969 nie zniósła tego święta, ale podniosła je do rangi uroczystości nakazanych i przeniósła na 1 stycznia.

W Starym Testamencie jest wiele szczegółowych proroctw, zapowiadających Zbawiciela świata. Pośrednio dotyczą one także osoby Jego Matki. Niektóre z nich są nawet wyraźną aluzją do Rodzicielki Zbawiciela, np. zapowiedź dotycząca Niewiasty, która zetrze głowę węża-szatana (Rdz 3, 15). Jeszcze wyraźniej o Matce Mesjasza wspomina prorok Micheasz (Mi 5, 1-2). Jako proroctwo dotyczące Maryi traktuje się także zapowiedź Izajasza: "Pan sam da

wam znak: Oto Panna pocnie i porodzi Syna i nazwie Go imieniem Emmanuel" (Iz 7, 14).

Poza tymi tekstami tradycja chrześcijańska uznaje wiele innych w znaczeniu typycznym (stanowiącym wzór, pra-obraz), jak np. królowa stojąca po prawicy króla (Ps 45, 10), oblubienica z Pieśni nad Pieśniami, zwycięska Judyta czy ratująca swój naród od niechybnej zguby bohaterska Estera.

Maryja była córką świętych Joachima i Anny (tak przekazuje nam apokryf Protoewangelia Jakuba, pochodzący z roku ok. 150). To oni oddali ją do Świątyni (to także przekaz apokryficzny - wspomnienie tego wydarzenia obchodzimy w liturgii 21 listopada). Przez Boga została wybrana na Matkę Jezusa Chrystusa. Jej postać jest obecna na kartach Nowego Testamentu od chwili Zwiastowania po Zesłanie Ducha Świętego. Anioł Gabriel zwiastuje Jej narodzenie Syna, który będzie "Synem Najwyższego" (Łk 1, 26-38). Od tej chwili Maryja całkowicie oddaje się Bogu. Za wskazaniem anioła odwiedza swoją krewną, św. Elżbietę, matkę Jana Chrzciela (Łk 1, 39-56). Wraz ze swym oblubieńcem, św. Józefem, w związku ze spisem ludności udaje się do Betlejem, miasta, z którego wywodzi się Jej ród (a także ród Józefa, Jej męża). Tutaj przychodzi na świat Jezus (Łk 2, 1-20). Zgodnie z żydowskim obyczajem ofiarowuje Syna w świątyni (Łk 2, 21-38).

Wobec zagrożenia ze strony Heroda ucieka z Jezusem i św. Józefem do Egiptu (Mt 2, 13-18). Po śmierci króla wraca do Nazaretu (Mt 2, 19-23). Podczas pobytu w Jerozolimie przeżywa niepokój z powodu zagubienia swego Syna (Łk 2, 41-49). Na godach weselnych w Kanie poprzez Jej wstawiennictwo Jezus czyni swój pierwszy cud (J 2, 1-11).

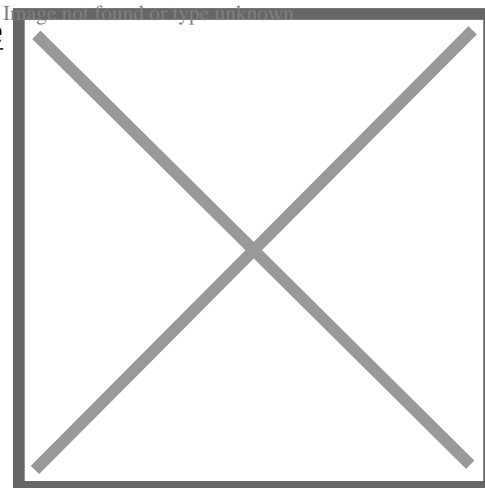
Synoptycy (św. Mateusz, św. Łukasz i św. Marek) wspominają, że Maryja towarzyszyła Panu Jezusowi w Jego wędrówkach apostołskich (Mt

pozostaje wśród Apostołów w Jerozolimie.

Maryja niewątpliwie jest osobą najbliższą Jezusowi ze względu na szczególną rolę w dziele zbawienia. Jej niezwykle posłannictwo i miejsce w chrześcijaństwie odślania tekst Apokalipsy.

Według tradycji po wniebowstąpieniu Jezusa żyła jeszcze 12 lat. Niektóre dokumenty mówią, że mieszkała ze św. Janem w Efezie, inne - że nie opuszczała Jerozolimy. Pusty grób Maryi znajduje się obok Ogrodu Oliwnego w dolinie Cedron. Fakty z Jej życia, tytuły i wezwania modlitewne oraz cudowne wydarzenia, które miały miejsce za Jej przyczyną, Kościół rozważa w ciągu wielu świąt podczas całego roku liturgicznego.

Spośród szczególnych przywilejów Maryi na pierwszym miejscu trzeba wymienić Jej Boskie macierzyństwo, które w dzisiejszej uroczystości czcimy. Kiedy Nestoriusz, patriarcha Konstantynopola, odważył się odróżnić w Jezusie Chrystusie dwie natury i dwie osoby, wtedy Maryję zaczął nazywać Matką Chrystusa-Człowieka i odmówił Jej przywileju Boskiego macierzyństwa. Jednak biskupi zebrani na soborze w Efezie (431) stanowczo odrzucili i potępili naukę Nestoriusza, wykazując, że Jezus miał tylko jedną osobę, której własnością były dwie natury: Boska i ludzka. Dlatego Maryja była Matką Osoby Jezusa Chrystusa w Jego ludzkiej naturze - była więc Matką Bożą. Prawda ta została ogłoszona jako dogmat. Zebrani na tym soborze biskupi Kościoła pod przewodnictwem legatów papieskich orzekli jednogłośnie, że nie tylko można, ale należy Maryję nazywać Matką

Bożą, Bogurodzicą (greckie Theotokos). Maryja nie zrodziła Bóstwa, nie dała Panu Jezusowi natury Boskiej, którą On już posiadał odwiecznie od Ojca. Dała Chrystusowi Panu w czasie naturę ludzką - ciało ludzkie. Ale dała je Boskiej Osobie Pana Jezusa. Jest więc Matką Syna Bożego według ciała i w czasie, jak według natury Bożej i odwiecznie Pan Jezus jest Synem Bożym. Ta godność i ten przywilej wynosi Maryję ponad wszystkie stworzenia i jest źródłem wszystkich innych Jej przywilejów.

Prawdę o Boskim macierzyństwie Maryi potwierdzono na soborach w Chalcedonie (451) i w Konstantynopolu (553 i 680), w konstytucji Pawła IV przeciwko arianom (socynianom) w roku 1555, w wyznaniu wiary Benedykta XIV (1743) oraz w encyklice Piusa XI Lux veritatis w 1931 roku.

Kościół właściwie przez cały rok wysławia ten wielki przywilej Maryi. W codziennej Kompletie w antyfonie końcowej spotykamy słowa: "Witaj, Matko Zbawiciela!", "Witaj, Królowo nieba, Pani aniołów!", "Witaj korzeniu i bramo święta, z której Światło zeszło na ziemię!", "Królowo nieba, wesel się, alleluja, albowiem, którego zasłużyłaś nosić, zmartwychwstał, jak przepowiedział, alleluja!", "Witaj, Królowo... a Jezusa, błogosławiony owoc żywota Twojego, po tym wygnaniu nam okaż".

Macierzyństwo Maryi wobec Jezusa jest wyjątkowe, ponieważ jest dziewicze. Maryja była Dziewicą zawsze: przed porodem Jezusa i po Jego urodzeniu, aż do śmierci. Kościół nie ustanowił osobnego święta dla podkreślenia tego tytułu. Łączy go jednak bezpośrednio z Boskim macierzyństwem. Prawdę o dziewiczym macierzyństwie ogłosił jako dogmat na Soborze Laterańskim I w roku 649. Jednak wiarę w tę prawdę Kościół wyraził również na soborach poprzednich, np. w Chalcedonie (451) i w Konstantynopolu (553). Nadto prawdę tę akcentuje w wyznaniach wiary, w orzeczeniach papieży, w pismach Ojców Kościoła i w liturgii.

Pan Bóg godnością przewyższa wszystko, co tylko istnieje. Dlatego kult najwyższy, tak prywatny, jak i publiczny, należy się Panu Bogu. Maryja jest tylko stworzeniem, ale wśród stworzeń wyróżniona została najwyższą godnością. Dlatego Kościół oddaje Jej cześć szczególną,

Czcimy ich bowiem, ponieważ są przyjaciółmi Boga, a całą swoją godność i chwałę zawdzięczają Panu Bogu. To samo odnosi się również do Matki Bożej.

W swoich początkach chrześcijaństwo na pierwszy plan wysuwało kult Pana Jezusa jako Wcielonego Słowa i Zbawiciela świata. W miarę jednak, jak nauka Chrystusa ogarniała coraz to nowe obszary, powiększało się też zainteresowanie osobą Matki Zbawiciela. Dlatego wspomnienie o Niej spotykamy u pierwszych Ojców Kościoła oraz w apokryfach. Kiedy zaczął rozwijać się kult męczenników, a zaraz potem wyznawców, kult Matki Bożej zyskiwał na znaczeniu. Od wieku IV można już mówić o powszechnym kulcie Marii w Kościele. Wzrósł on po Soborze Efeskim (431), kiedy zaczęto stawiać ku czci Matki Bożej kościoły, otaczać kultem Jej obrazy, układać modlitwy, wygłaszać homilie i obchodzić Jej święta. Dzisiaj kult Matki Bożej w Kościele katolickim jest tak powszechny i żywy, że stanowi jedną z jego cech charakterystycznych.

Do jego najważniejszych elementów należą:

- I. Dni i święta Marii. W roku liturgicznym mamy kilkanaście obchodów maryjnych, co jest sytuacją wyjątkową - nikt inny nie jest tak często w liturgii wspominany. Niektórym z tych obchodów Kościół nadaje rangę najwyższą - uroczystości: Boskiego macierzyństwa Marii (1 stycznia), Jej Wniebowzięcia (15 sierpnia) i Niepokalanego Poczęcia (8 grudnia). Dwa miesiące: maj i październik są miesiącami Marii, w których Maryja odbiera szczególną cześć u wiernych. Są także święta lokalne, np. w Polsce - Królowej Polski (3 maja) czy Matki Bożej Częstochowskiej (26 sierpnia). Także poszczególne miejscowości czy zakony mają swoje święta. Sobota każdego tygodnia już od wczesnego średniowiecza była obchodzona jako dzień Marii. W Okresie Zwykłym Kościół dozwala na odprawianie w soboty Mszy św. według specjalnego formularza o Matce Bożej.
- II. Świątynie pod wezwaniem Matki Bożej. Zaczęto je stawiać już od wieku IV. Dzisiaj są ich tysiące na całym świecie. Najdostojniejszą z nich jest bazylika Matki Bożej Większej w Rzymie.
- III. Obrazy i rzeźby Matki Bożej. Ikonografia w tej dziedzinie jest niezmiernie bogata. Obejmuje setki tysięcy obrazów i rzeźb. Pierwsze wizerunki Marii spotykamy już w katakumbach w II w. - w katakumbach Priscylli w Rzymie umieszczono literę M z krzyżem. Nadto na suficie jednej z krypt tych katakumb widzimy Maryję siedzącą na wysokim krześle niby na tronie albo na katedrze biskupiej. Jest ubrana w białą tunikę i ma welon dziewiczy na głowie. Na kolanach trzyma Dziecię Jezus. Powstały całe szkoły ikonografii maryjnej. Wiele obrazów i figur zastępowało niezwykłymi łaskami, tak że zostały uznane za cudowne (jest ich ok. 3000, w tym kilkaset koronowano koronami papieskimi). Do sanktuariów maryjnych podążają milionowe rzesze pielgrzymów.
- IV. Figury Marii, stawiane na placach. W samym Awinionie we Francji jest ich 158. Wiele z nich przedstawia wysoką wartość artystyczną. W Rzymie znana jest kolumna Matki Bożej Niepokalanej na Placu Hiszpańskim, przed którą papież co roku zwyczajowo w każde święto Niepokalanej (8 grudnia) składa wiązanek kwiatów.
- V. Pisma teologów. Nie było pisarza kościelnego, który by nie podejmował tematyki maryjnej. Rocznie wychodzi kilkaset prac na temat Matki Bożej. Istnieją specjalne biblioteki, czasopisma i encyklopedie mariologiczne.
- VI. Kongresy mariologiczne: miejscowe, diecezjalne, prowincjalne, krajowe, międzynarodowe. Rocznie przypada ich w różnych krajach kilka do dziesięciu, z okazji specjalnych - więcej. Pierwszy międzynarodowy kongres mariologiczny odbył się w Lyonie w dniach 5-8 września 1900 roku.
- VII. Różne nabożeństwa. Wystarczy wymienić najgłośniejsze: nabożeństwo 3 Zdrowaś Maryjo, koronki, różaniec, szkaplerze, medaliki, małe oficjum brewiarzowe (czyli Godzinki), nabożeństwo pierwszych sobót miesiąca, nowenny, pielgrzymki, peregrynacje obrazów i figur Matki Bożej, prywatne i publiczne akty poświęcenia się Matce Bożej, Święte Niewolnictwo, Dzieło Pomocników

Maryja jest patronką Kościoła powszechnego, wielu diecezji, zakonów, krajów, miast oraz asysty kościelnej, lotników, matek, motocyklistów, panien, piekarzy, prządek, studentów i szkół katolickich.

W ikonografii Najświętsza Maryja Panna jest - obok Jezusa - najczęściej występującą postacią. Sztuka chrześcijańska rozwinęła szereg typów Madonny: z Dzieciątkiem, Matki Bożej tkliwej, majestatycznej (w sztuce bizantyjskiej), tronującej, opiekuńczej, orędującej, dziewczęcej, surowej władczyni, królowej, mieszczi, wieśniaczki, wytwornej damy. Ukazywana jest jako Bogurodzica, Niepokalana, Bolesna, Wniebowzięta, Niewiasta z Apokalipsy, Różańcowa, Wspomożycielka, Królowa, Matka Kościoła.

Jej atrybutami są m.in.: gołąb - symbol Ducha Świętego, siedem gołębi - oznaczających siedem darów Ducha Świętego, jagnię, jaskółka, jednorożec; ciała niebieskie: gwiazdy, księżyc, półksiężyc, słońce i gwiazdy; kwiaty: anemon, fiołek, irys, lilia, lilia w ręku - symbol Niepokalanej, róża, różany szpaler; drzewa: cedr, dąb, drzewo figowe; owoce: cytryna - znak cierpienia, goździk, jabłko - symbol Odkupienia, truskawka, winorośl, winogrono jako symbol Jezusa zrodzonego ze szlachetnego winnego szczepu; ciernie, łąza, mały krzyż, krucyfiks, miecz, miecz w piersi, siedem mieczów, narzędzia męki w dłoniach anioła; Boskie Miasto, kielich, kielich z hostią, korona, księga, otwarta księga, naszyjnik, naszyjnik z koralami, perła, różaniec, smok u stóp, studnia.